

รายงานการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
เรื่อง “เกษตรปลอดภัย”
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
หลักและเครือข่าย
อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

โดย
สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี
กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ
โทร ๐๓๘-๒๗๗๘๙๙
โทรสาร ๐๓๘-๒๘๗๕๒๑

กิตติกรรมประกาศ

รายงานผลการรายงานการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ เรื่อง “เกษตรกรปลอดภัย” ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านบึง ที่อำนวยความสะดวกในการประสานงาน นัดหมายเกษตรกรต้นแบบและสมาชิกกลุ่มเครือข่ายเพื่อช่วยกันเสนอแนวคิดและองค์ความรู้ ประสบการณ์ ในด้านการเกษตรที่สมาชิกได้ปฏิบัติกันมา อำนวยความสะดวกในด้านสถานที่และอาหารกลางวัน

ขอขอบคุณ นางเพ็ญจิต แสงสว่าง เกษตรกรต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และสมาชิกศูนย์เครือข่ายที่มาให้ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์

ขอขอบคุณ นายเฉลิมพล สถาวร เกษตรกรต้นแบบ ศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และสมาชิกศูนย์เครือข่ายที่มาให้ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับการทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรอินทรีย์

ขอขอบคุณ นางขวัญเรือน นูแป เกษตรกรต้นแบบ ศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และสมาชิกศูนย์เครือข่ายที่มาให้ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกผักแบบอินทรีย์ และการทำเมี่ยงคำสมุนไพร

กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ
สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี

คำนำ

การถอดบทเรียนจากเกษตรกรต้นแบบเป็นวิธีการสกัดความรู้ในตัวเกษตรกรที่มีความรู้เชิงประสบการณ์ในการทำงานนั้นๆ จนประสบความสำเร็จในระดับที่ดีมากถึงดีที่สุดในที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เป็นศูนย์เรียนรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรแบบอินทรีย์ สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี จึงดำเนินการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ ศพก. อำเภอบ้านบึง และ ศูนย์เครือข่าย ศพก. อำเภอบ้านบึง ในด้านทำการเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๒ ศูนย์เครือข่าย โดยมีประเด็นในการถอดบทเรียนในหัวข้อ “เกษตรปลอดภัย” รายละเอียดประกอบด้วย ประวัติความเป็นมาของเกษตรกรต้นแบบ การรวมกลุ่มของศูนย์เครือข่าย แรงจูงใจในการดำเนินการเกษตรปลอดภัย วิธีการขั้นตอนการดำเนินงาน ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค และการแก้ไขปัญหา ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม และการขยายผลสู่เกษตรกรอื่นๆ เป็นต้น

สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานผลการรายงานการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ เรื่อง “เกษตรปลอดภัย” ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หน่วยงานภาคีที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และเกษตรกรผู้สนใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร เพื่อให้เกิดความมั่นคง ยั่งยืน ในอาชีพด้านการเกษตรต่อไป

กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ
สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี
สิงหาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

ลำดับที่	เรื่อง	หน้า
๑	การถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ นางเพ็ญจิต แสงสว่าง ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เรื่อง การผลิตข้าวอินทรีย์	๑ - ๙
๒	การถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ นายเฉลิมพล สถาวร ประธานศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เรื่อง การทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรอินทรีย์	๑๐-๑๗
๓	การถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ นางขวัญเรือน นูแปะ ประธานศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เรื่อง การปลูกผักแบบอินทรีย์ และการทำเมี่ยงคำสมุนไพร	๑๘

คณะผู้ถอดบทเรียน

๑. นายจำลอง พุ่มซ้อน
๒. นายบุญลือ คงสูงเนิน
๓. นางสุวิสาส์ กั่นตอนันตพร
๔. นางสาววรรณวิทย์ สิทธิบุรี
๕. นางสาวสุกัญญา บุญสวัสดิ์
๖. นางสาววารุณี เครือทองศรี
๗. นางสาววารภรณ์ ศรีวิเศษ

เกษตรจังหวัดชลบุรี
หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

ถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
เรื่อง “เกษตรกรปลอดภัย”
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก. หลัก)
อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ประวัติความเป็นมา

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นางเพ็ญจิต แสงสว่าง อายุ ๖๗ ปี
ตำแหน่ง ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี **สินค้าหลัก** ข้าว
สถานที่ตั้ง ๓๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
พิกัด X = ๗๓๑๐๑๑ Y = ๑๔๗๖๓๓๗
เบอร์โทรศัพท์ ๐๘ ๙๘๓๓ ๗๔๓๓

ลักษณะการทำการเกษตร “ข้าวอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ข้าวเพื่อสุขภาพ”

ป่าเพ็ญจิตได้ซื้อที่ดินพื้นที่ ๗๐ ไร่ ณ ตำบลหนองบอนแดง ป่าเพ็ญจิตได้แบ่งพื้นที่ทำการเกษตร ๕๐ ไร่ ได้แก่ ข้าว ๔๔ ไร่ ปลูกข้าวสลับถั่วลิสง ปอเทือง แดงโม เกษตรผสมผสาน ๖ ไร่ เลี้ยงวัว ไก่ไข่ เป็ดไข่ เลี้ยงปลา ผักกางมุ้ง และพื้นที่ธุรกิจ ประมูลสิ่งของจากโรงงาน ๒๐ ไร่ เดิมทำธุรกิจประมูลสิ่งของเหลือใช้จากโรงงาน เช่น โลหะ เหล็ก ทองแดง แต่ด้วยอายุที่มากขึ้น สุขภาพของตัวเองและคนในครอบครัวไม่ค่อยแข็งแรง โดยที่สามีป่าเพ็ญจิตได้ไปตรวจสุขภาพและพบว่า เป็นมะเร็งระยะที่ ๓ ป่าจึงคิดว่าเราคงจะทำงานอย่างนี้ต่อไปไม่ไหว จนมาได้ยินเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ ๙ และเกิดคำถามว่าจะทำได้จริงไหม ทำแล้วจะได้อะไร จึงได้เริ่มศึกษาไปฟังเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เรื่อง ๑ ไร่ ๑ แสนจากสื่อต่าง ๆ ประกอบกับครอบครัวมีพื้นที่เหลือ จึงคิดว่าจะลองปลูกข้าวไว้กินเองด้วยสภาพพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม เป็นดินเลนผสมหิน และได้คิดถึงในหลวงรัชกาลที่ ๙ พระองค์ท่านทรงงาน อย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ไม่ท้อ จึงมีแรงบันดาลใจในการปลูกข้าว เพื่อให้คนในครอบครัวได้กินเอง กลับมาวิเคราะห์ข้อมูลตนเอง ที่ดินโรงงานเก่าจะอย่างไรให้พื้นที่ว่างเปล่า เกิดประโยชน์ พื้นฐานแล้วป่าเพ็ญจิตเป็นคน จังหวัดยโสธร ทางบ้านประกอบอาชีพทำนา แต่ป่าเพ็ญจิตนั้น ปลูกข้าวเองไม่เป็น ไม่มีปุ๋ย ได้ศึกษาจากแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จะทำให้ครอบครัวอยู่ดีมีสุข ไปเรียนรู้จาก ศูนย์กิจกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ซื้อหนังสือมาอ่าน ทำปุ๋ยหมักตามหนังสือ จะทำการหมักหญ้า ทำปุ๋ยหมักน้ำ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง หากความรู้เพิ่มเติม “อยากกินอะไร ให้ปลูกสิ่งนั้น”

ประมาณปี พ.ศ.๒๕๕๑ เริ่มปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรโดยตั้งใจว่าจะปลูกข้าวกินแทนยา และปลูกพืชอื่นที่เป็นพืชผักสวนครัวไว้บนคันทนา เพราะไม่มีความรู้ในการทำการเกษตรมาก่อน จึงแบ่งเนื้อที่ลองทำดู ๕ ไร่ ผลผลิตข้าวที่ได้ ๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ คนบริเวณนั้นก็บอกว่าพื้นที่แถวนี้เป็นโรงงานมาก่อนปลูกพืชอะไรก็ได้ไม่ได้ออก แต่ป่าเพ็ญจิตก็ยังไม่ล้มเลิกความตั้งใจเพราะป่าเพ็ญจิตบอกว่าได้กินข้าวที่ตัวเองปลูกแล้วภูมิใจ จากคนที่ไม่เคยทำเกษตรมาก่อน ไม่เคยปลูกข้าวทำนาเอง ได้มาลงมือทำเองจนได้ผลผลิตออกมาถึงจะน้อยแต่ก็เป็นข้าวที่ปลูกเองกินเอง และปลูกปอเทืองสลับกับถั่วลิสง เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน แหล่งพันธุ์ข้าวที่นำมาปลูก ได้แก่ ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ข้าวมะลิแดง ข้าว กข. ๖ จากจังหวัดยโสธร ได้เรียนรู้เรื่องเทคโนโลยี พบว่าการดำนา แดงกอดีกว่า ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวน้อยกว่า และในปี ๒๕๕๓ ได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานที่เมืองทองธานี ได้ตัดสินใจซื้อเครื่องไถกลบ ไร่ดำนา ศึกษาประโยชน์ของข้าวแต่ละชนิด เช่น ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ จากทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นข้าวที่มีกลิ่นหอม มีประโยชน์ บำรุงสมอง ลดน้ำตาลในเลือด ข้าวสังข์หยด ช่วยในการหมุนเวียนเลือด

ได้ค้นหาพันธุ์ข้าวที่เชื่อถือได้จากพัทลุง มีการทดลองปลูกข้าวแบบเปียกสลับแห้ง หลังปรับสภาพดินได้ผลผลิตข้าวไร่ละ ๔๐๐ - ๕๐๐ กิโลกรัมต่อไร่

ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก (บางพระ) แนวคิดกินข้าวเป็นยา กินยาน้อยลง ไม่เอาเคมีเข้าพื้นที่ ทำคลองระบายน้ำ ปลูกมะนาวพันธุ์แป้นพิจิตรบริเวณคันคลอง เพราะทนทานต่อโรค ดูแลง่าย และได้เริ่มขยายพื้นที่การปลูกข้าว แต่ก็ยังได้ผลผลิตข้าวที่ปลูกในปริมาณน้อย ถ้านำข้าวเปลือกไปจ้างสี/ขัด ข้าวไม่คุ้มค่าต่อการจ้าง จึงตัดสินใจซื้อเครื่องสีข้าวมาสีเอง แต่เครื่องสีข้าวที่ซื้อมาเป็นข้าวกล้องไม่ได้ จึงไปหาข้อมูลเพิ่มเพื่อที่จะหาเครื่องที่จะสีข้าวเป็นข้าวกล้อง จนได้รู้จักอาจารย์วีระชัย ซึ่งเป็นอาจารย์วิทยาลัยเทคนิคสกลนคร ซึ่งอาจารย์ประดิษฐ์เครื่องกะเทาะข้าว และสอนเรื่องการทำข้าวกล้องงอก ตอนนั้นซื้อข้าวกล้องงอกมารับประทานราคา กิโลกรัมละ ๑๘๐ บาท ป้าเพ็ญจิตจึงไปเรียนรู้กับอาจารย์และร่วมทดลองการแช่ข้าวที่ใช้จำนวนชั่วโมงที่ต่างกัน และพบว่าการแช่ข้าวหอมมะลิที่ป้าเพ็ญจิต นำผลผลิตของตัวเองไปทดลองนั้น จะต้องแช่ระยะเวลา ๔๘ ชั่วโมง ซึ่งเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมที่สุด และอาจารย์ยังนำข้าวไปตรวจหาสารกาบา คุณประโยชน์ของข้าวกล้องงอก ที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้ไปรับรองจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น และได้เรียนรู้ว่าหากทานข้าวกล้องงอกเป็นประจำจะช่วยลดน้ำตาลในเลือดได้ ป้าเพ็ญจิตจึงได้ทานข้าวกล้องงอกมาตลอดครบปี ตรวจสุขภาพพบว่าปกติ ไม่มีอาการปวดขา ไม่มีกรดไหลย้อน

จึงเป็นจุดนำสู่การปรับเปลี่ยนและค้นหาข้อมูล หลังจากที่ได้นำผลผลิตของตัวเองไปเรียนรู้และทดลองร่วมกับอาจารย์วีระชัย จนได้ไปรับรองผลผลิตของตนเอง และเห็นว่าข้าวมีประโยชน์มากมาย จึงทำให้ป้าเพ็ญจิตเริ่มหาข้อมูลเกี่ยวกับข้าวจากสื่อต่าง ๆ จากงานวิจัย โดยเน้นไปที่เรื่องของสุขภาพ เนื่องจากเป็นแรงบันดาลใจที่อยากจะทำให้คนในครอบครัวและตนเองมีสุขภาพที่ดี จึงหาข้อมูลประโยชน์ของข้าวแต่ละสายพันธุ์ และนำพันธุ์เหล่านั้นมาปลูก จากเดิมปลูกพันธุ์ข้าวเหนียว พันธุ์มะลิแดง พันธุ์ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ซึ่งเป็นพันธุ์พื้นเมืองและ เพิ่มพันธุ์สังข์หยด พันธุ์โรซเบอรี่ พันธุ์หอมนิล ซึ่งตลาดนิยม และพันธุ์ BP (บางพระ) ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก (มทร.ตะวันออก)

ช่วงปรับเปลี่ยนการผลิต จึงตัดสินใจทำเกษตรอินทรีย์เพื่อให้ได้ข้าวที่ปลอดภัยอย่างที่ตัวเองตั้งใจทำการปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูก โดยเพิ่มพื้นที่ทำการเกษตรเป็น ๕๐ ไร่ แต่แบ่งเป็นแปลงปลูกข้าวประมาณ ๔๔ ไร่ และอีก ๖ ไร่ เป็นคันทาที่เอาไว้ปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงไก่ เป็ด วัว ขุดสระน้ำไว้ใช้และเลี้ยงปลา ด้วยการปรับเปลี่ยนมาปลูกข้าวเพิ่มขึ้น ทำให้สระน้ำที่ขุดไว้ไม่เพียงพอ ป้าเพ็ญจิตจึงขุดสระรอบพื้นที่เกษตรทั้งหมด เพื่อเก็บกักน้ำและเป็นกันชน ปรับเปลี่ยนการปลูกและการดูแลรักษาโดยใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี ปรับเปลี่ยนการเก็บเกี่ยวจากแรงคน โดยซื้อเครื่องเกี่ยวข้าวมาใช้เอง เพื่อลดการปนเปื้อนจากนาแปลงอื่น

การรวมกลุ่มศูนย์เครือข่ายของ ศพก. อำเภอบ้านบึง จำนวน ๑๔ ศูนย์ ดังนี้

- ๑) ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (ตำบลบ้านบึง) กิจกรรม เกษตรผสมผสาน ได้แก่ ปลูกผักสวนครัว มะละกอ สาระแหน่ พักข้าว เสาวรส และเลี้ยงปลา
- ๒) กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักบ้านวังน้ำดำ กิจกรรม ผักกางมุ้ง (ผักสลัด ค่ะน้า ต้นหอม ผักชี)
- ๓) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้อง (ตำบลหนองบอนแดง) กิจกรรม การผลิตขยายแตนเบียนบราคอน
- ๔) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร (ตำบลหนองบอนแดง) กิจกรรม กระจ่างหนังเทียมเย็บมือ ตะกร้าจากกระป๋องเครื่องดื่ม
- ๕) กลุ่มไก่พื้นเมือง (ตำบลหนองบอนแดง) กิจกรรม ไก่ชน ไก่พื้นเมือง

๖) แพลงใหญ่มันสำปะหลัง (ทุกตำบล) กิจกรรม ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน แพลงตัวอย่างขยายท่อนพันธุ์ ไถกลบต้นเป็นปุ๋ย (ลดการซื้อปุ๋ย) สมาชิก ๔๕ ราย พื้นที่ ๓๐๐ ไร่

๗) กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่แบบยั่งยืน (ตำบลหนองอิรุณ) กิจกรรม เกษตรผสมผสาน ได้แก่ ปลูกผักสวนครัว มะละกอ สระแหน่ พริกขี้หนู เสาวรส และเลียงปลา

๘) กลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านบึงขยาย (ตำบลหนองซาก-คลองกิ้ว) กิจกรรม รักษาระบบนิเวศลำคลอง และ บริหารจัดการการใช้น้ำ

๙) กลุ่มอนุรักษ์ควายไทย (ตำบลคลองกิ้ว) กิจกรรม อนุรักษ์และดูแลพันธุ์ควายไทย

๑๐) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรวมใจ (ตำบลหนองซำซาก) กิจกรรม แปรรูปกล้วย (กล้วยตาก กล้วยฉาบ กล้วยกวน) และขนมมันสำปะหลัง

๑๑) กลุ่มผู้ผลิตสับปะรดตำบลหนองไผ่แก้ว กิจกรรม ปุ๋ยหมักจากต้นสับปะรด น้ำหมักชีวภาพจาก สับปะรดตกเกรดเป็นปุ๋ยและยาฆ่าหญ้า แปรรูปเป็นสับปะรดกวน ไวน์ น้ำส้ม ท้อพีพี น้ำสับปะรดสด แยม

๑๒) ศูนย์จัดการดินและปุ๋ยชุมชน (ศดปช. ตำบลมาบไผ่) กิจกรรม ตรวจหาค่าวิเคราะห์ดิน

๑๓) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ตำบลหนองอิรุณ) กิจกรรม ผลิตแตนเบียนเพื่อป้องกันกำจัดศัตรูพืช มะพร้าว ปาล์ม น้ำมัน มันสำปะหลัง และพืชผัก

๑๔) วิสาหกิจชุมชนบ้านเพาะรัก (ตำบลหนองอิรุณ) กิจกรรม เพาะเห็ดขอน เห็ดนางฟ้า เห็ดหูหนู และเห็ดเป๋าฮื้อ)

แรงจูงใจในการดำเนินการทำเกษตรปลอดภัย

ด้านสังคม

- สุขภาพคนทำ เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวมีสุขภาพที่อ่อนแอป่วยอยู่บ่อยครั้งพร้อมทั้งมีโรคิตใจ และสมาชิกในครอบครัวก็ป่วยเป็นโรคเบาหวาน มีน้ำตาลในเลือดสูง จึงพยายามค้นหาวิธีการรักษาสุขภาพ โดยเริ่มต้นที่ข้าว ที่บริโภคในทุกๆ วันและน้อมนำพระราชดำรัสในหลวงรัชกาลที่ ๙ นำศาสตร์พระราชามาเป็น แนวทางปฏิบัติ เรียนรู้ให้เข้าใจ พุดแล้วต้องลงมือทำ จึงปลูกข้าวแบบอินทรีย์เพื่อรับประทานเอง ต่อมาได้ร่วม ทำงานวิจัยกับมหาวิทยาลัยเพื่อเพิ่มมูลค่าโดยการแปรรูปข้าว มีการนำข้าวกล้องงอกมาบดละเอียดเป็นผงขงติ่ม ผลการรับประทานข้าวอินทรีย์ทุกชนิด ทำให้ประสบความสำเร็จในด้านสุขภาพ

- สุขภาพคนกินการทำการเกษตรให้มีความสุข คือ การผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมีเมื่อผู้ทำมี สุขภาพที่ดีแล้วผู้บริโภคก็มีสุขภาพดีตามไปด้วย จึงเป็นสาเหตุหลักในการผลิตข้าวแบบอินทรีย์

ด้านสิ่งแวดล้อม

- ทรัพยากรดิน ลดการปนเปื้อนสารเคมีในดินและช่วยลดการเสื่อมโทรมของสภาพดิน
- สารเคมีไม่ไหลลงสู่แหล่งน้ำ สามารถเก็บผักที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติในแหล่งน้ำลำคลอง มาบริโภคเป็นอาหารได้ และสัตว์น้ำ เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา มีแหล่งที่อยู่อาศัย
- รักษาความสมดุลของระบบนิเวศ มีแมลงที่เป็นประโยชน์ต่อพืชได้อาศัย เช่น ผึ้งจะช่วยในเรื่องการผสมเกสร

ด้านเศรษฐกิจ

- ผลิตภัณฑ์เป็นที่ต้องการของตลาดกลุ่มคนรักสุขภาพ
- มีรายได้สม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง
- ราคาสูงกว่า ข้าวสารทั่วไป

วิธีการขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. การเตรียมดิน

๑.๑ หลังจากเก็บเกี่ยวข้าว ป่าเพ็ญจิตจะไม่เผาตอซัง แต่จะไถกลับทันที เพื่อให้ตอซังได้ย่อยสลายได้ง่าย โดยจะใช้สารเร่ง พด.๑ ผสมน้ำอัตรา ๑ ซอง/๒ ไร่ และใช้น้ำหมักปลา เทที่ปลายท่อสูบน้ำเข้านา หลังจากนั้น ๑๐-๑๕ วัน ไถพลิกดิน เพื่อดูว่าซอซังข้าวย่อยสลายดีหรือไม่ อีก ๕ วัน ต่อมา ใช้เครื่องปั่นแบบจอบหมุน เพื่อให้เศษหญ้าย่อยสลายดีขึ้น ทิ้งไว้ ๑ วัน เพื่อเตรียมดินต่อไป

๑.๒ มีการปรับสภาพดินด้วยขี้วัวผสมแกลบ ใช้มูลสัตว์ที่เลี้ยง เช่น เป็ด ไก่ วัว นำมูลมาใส่ปุ๋ยในนาข้าว และมีการปลูกถั่วลิสง ปอเทือง เป็นปุ๋ยพืชสด จะทำให้สภาพพื้นดินมีโครงสร้างที่ดีขึ้น เหมาะสมกับการปลูกข้าว มีการทดลองปลูกข้าวแบบเปียกสลับแห้ง ทำให้ได้ผลผลิตที่มากขึ้น และสามารถปลูกพืชหลังนา เช่น แตงโม ได้ผลผลิตดี รสชาติอร่อย

๒. การเพาะกล้า

๒.๑ แซ่เมล็ดพันธุ์ข้าว ๑ คืบ และ บ่มเมล็ดพันธุ์ข้าว ๑ คืบ ใช้แกลบดำเป็นวัสดุเพาะกล้าใส่ในถาดขนาด ๓๐ x ๖๐ x ๓ เซนติเมตร โดยใส่แกลบดำในถาดสูง ๒ เซนติเมตร เว้นจากขอบถาดประมาณ ๑ เซนติเมตร นำเมล็ดข้าวที่บ่มไว้ใช้เครื่องโรยกล้า ถาดละ ๒๐๐ กรัม ซ้อนกันไม่เกิน ๒๐ ถาด พักไว้ในร่ม ๔๘ ชั่วโมง

๒.๒ นำถาดเพาะเมล็ดไปวางในแปลงกล้าเมล็ดพันธุ์ที่มีน้ำขังในแปลงเล็กน้อย เรียงถาดเป็นแถวชั้นเดียว เมื่อต้นกล้ามีอายุ ๕ วัน เติมน้ำให้เต็มถาด และเมื่อต้นกล้าอายุ ๑๕-๒๐ วัน ต้นกล้าจะยาวประมาณ ๒๕ เซนติเมตร รากจะยาวกระจายเต็มถาด พร้อมสำหรับลงแปลงปลูก ซึ่ง ๑ ไร่ ใช้ต้นกล้า ๒๐ ถาด (ใช้เมล็ดพันธุ์ ๘ กิโลกรัมต่อไร่) ซึ่งนาหวานใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว ๑๕-๒๐ กิโลกรัมต่อไร่ ทำให้ลดต้นทุนค่าเมล็ดพันธุ์ข้าวได้

๓.๑ เนื่องจากไม่มีแรงงานคน จึงใช้เครื่องทุ่นแรง รถดำนาแทนแรงงานคน ในการปักดำต้นกล้า โดยจะตั้งค่าการปักดำ ๓ ต้น/จุด ระยะระหว่างต้น ๒๐ เซนติเมตร ระยะระหว่างแถว ๓๐ เซนติเมตร เนื่องจากพื้นที่นาเป็นพื้นที่ดินทรายจึงต้องปักดำในระยะถี่ ถ้าพื้นที่นาเป็นดินเหนียวระยะจะห่างกว่านี้ และยังสามารถเรียนรู้ว่าการทำนาดำจะทำให้ข้าวแตกกอดี และได้ผลผลิตข้าวมากกว่านาหว่าน

๓.๒ การจัดระบบการปลูกข้าวเหลื่อมเวลา เพื่อมิให้เกษตรกรข้าวต่างสายพันธุ์ผสมกัน โดยปลูกข้าวนาปี ข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ สังข์หยด หอมมะลิแดง และข้าวไรซ์เบอร์รี่ ระยะเวลาที่ดำนาเหลื่อมกันประมาณ ๑๐-๑๕ วัน ช่วงเวลาเดือนธันวาคมถึงกุมภาพันธ์จะเตรียมดินในเดือนมกราคม และปลูกข้าวนาปรัง พันธุ์ กข.๔๓ พทุมธานี ๑ และ BP (บางพระ) จะเก็บเกี่ยวประมาณต้นเดือนพฤษภาคม และเตรียมปลูกข้าวนาปีฤดูกาลต่อไป

หมายเหตุ BP (บางพระ) เป็นพันธุ์ข้าวที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตบางพระ พัฒนาขึ้นยังไม่มีกรรมการรับรองพันธุ์เป็นทางการ เป็นข้าวเจ้ากึ่งข้าวเหนียว เปลือกเมล็ดสีฟางข้าว เมล็ดข้าวสารสีม่วงดำ คล้ายข้าวไรซ์เบอร์รี่ ต้องหุงแบบข้าวเจ้า)

๔. การดูแลรักษา

หลังดำนา ปล่อยน้ำท่วมรากต้นกล้า ๔-๕ เซนติเมตร (น้ำท่วมหลังเท้า) หลังดำนา ๑ เดือน ปล่อยน้ำเข้านาครั้งลำดับต้นข้าว ประมาณ ๓๐ เซนติเมตร พร้อมกับใส่น้ำหมักปลาที่ปลายท่อสูบน้ำเข้านา และอีกประมาณ ๗๐ วัน ข้าวจะตั้งท้อง (ข้าว กข.๔๓ ตั้งท้องอายุ ๖๐ วัน ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ตั้งท้อง ๗๐ วัน) หลังจากข้าวตั้งท้องจะฉีดพ่นฮอร์โมนไข่ จุลินทรีย์หน่อกล้วย จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง ฉีดสลับกันไป ๑๐-๑๕ วัน เพื่อบำรุงให้เมล็ดข้าวสมบูรณ์

๕. การเก็บเกี่ยว

๕.๑ โดยทั่วไปจะเก็บเกี่ยวข้าวที่อายุ ๑๑๐-๑๒๐ วัน ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ เก็บเกี่ยวประมาณเดือนธันวาคม โดยใช้รถเกี่ยวข้าว แล้วนำมาตากประมาณ ๓ แดด พลิกกลับเมล็ดข้าว ๓-๔ ครั้งต่อวัน ความชื้น ๑๔ % (จะทดลองสีข้าวด้วยเครื่องสีข้าวขนาดเล็ก พบว่าเมล็ดข้าวจะไม่แตกหัก) ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ ๕๐๐-๗๐๐ กิโลกรัมต่อไร่

๕.๒ เมล็ดพันธุ์ข้าวที่เก็บไว้เป็นเมล็ดพันธุ์ในปีถัดไป จะเก็บไว้ไม่เกิน ๓ ปี เริ่มปีที่ ๔ ต้องเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ใหม่ โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวจากศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวสุรินทร์ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชลบุรี และเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรจังหวัดพัทลุง

ปัญหา นกเข้าทำลายข้าว โดยการจิกกินเมล็ดข้าว นกที่พบในแปลงจะมีนกกกระจาบ นกกระจิบ นกพิราบ แก้ไขโดยทำหุ่นไล่กา จุดปะทัด ซึ่งก็ยังแก้ไขปัญหานี้ไม่ได้

เก็บเกี่ยวโดยใช้รถเกี่ยวข้าวของตนเองเพื่อลดการ
ปนเปื้อนของเมล็ดพันธุ์จากแหล่งอื่น

๖. การรวมกลุ่มเครือข่าย

การรวมตัวของเกษตรกร เป็นแนวทางแก้ไขปัญหของเกษตรกร ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์
ต่อเกษตรกร ดังนี้

๖.๑ เมื่อรวมตัวแล้ว เกษตรกรสามารถซื้อปัจจัยการผลิตได้ในราคาที่ถูกลง

๖.๒ เมื่อรวมตัวกันแล้วเกษตรกรสามารถจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาที่สูงขึ้น

๖.๓ การรับเทคโนโลยีหรือความรู้จากเจ้าหน้าที่ เกษตรกรรวมตัวกันการถ่ายทอดเทคโนโลยีของ
เจ้าหน้าที่ก็สามารถจะทำได้รวดเร็วยิ่งขึ้น และเกษตรกรสามารถรับการถ่ายทอดได้รวดเร็วกว่าการถ่ายทอดเป็น
รายบุคคล

๖.๔ สามารถผลิตสินค้าหรือแปรรูปสินค้าส่งตลาดให้บริษัทเอกชนได้ในจำนวนมากและมีคุณภาพ

๖.๕ เกษตรกรได้รับการช่วยเหลือ สนับสนุน จากหน่วยงานภาครัฐ ในด้านข้อมูลที่จำเป็น หรือ
เงินทุน เพื่อช่วยพัฒนาแก้ไขให้กับเกษตรกร เช่น กรณีฝนแล้ง น้ำท่วม โรคแมลงระบาดทำลายพืชผลของ
เกษตรกร

๗. การถ่ายทอด/ขยายผล

๗.๑ การศึกษาดูงาน ได้มีโอกาสไปศึกษาดูงาน ตามสถานที่ต่างๆ ที่เป็นต้นแบบในเรื่องที่เราสนใจ
และมีโอกาสได้ถ่ายทอดความรู้ที่เรามี ให้ผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงานและเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้การเพิ่ม
ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๗.๒ ขยายผลความรู้ให้ลูกหลานสืบทอด เป็นการผลิตทายาทเกษตรกรต้นแบบสู่การเป็น Young Smart Farmer (YSF) โดย นายกฤษณ์นัท จันทรา ([ทายาทเกษตรกรมืออาชีพรุ่นที่ ๖](#) โครงการทายาทเกษตรกรมืออาชีพ จัดโดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธ.ก.ส.) ผลิตและจำหน่ายข้าวอินทรีย์

- ✔ ผงข้าวกล้องงอก
- ✔ ข้าวกล้องงอก
- ✔ ข้าว กข.๔๓
- ✔ ข้าวกล้องหอมมะลิ
- ✔ ข้าวหอมมะลิแดง
- ✔ ข้าวไรซ์เบอร์รี่
- ✔ ข้าวสังข์หยด
- ✔ ข้าวกล้องรวม

(หอมมะลิแดง หอมมะลิ๑๕ สังข์หยด ไรซ์เบอร์รี่ หอมนิล)

เพิ่มช่องทางการจำหน่ายออนไลน์ ผ่าน Facebook : [หลานคุณย่าฟาร์ม](#)

๘.พัฒนาในเรื่องอื่นๆ

แนวทางในการจัดการฟาร์มในอนาคตจะนำเทคโนโลยีการประหยัดพลังงาน (โซลาร์เซลล์) เข้ามาใช้ในการทำการเกษตร เพื่อประหยัด ลดต้นทุนการในการน้ำมันเชื้อเพลิง หรือไฟฟ้า ในการสูบน้ำเข้านา และรดน้ำแปลงต้นกล้าพันธุ์ข้าว และผักกางมุ้ง

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- ๑) ความซื่อสัตย์ สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค ให้ผู้บริโภคได้มีส่วนร่วมและเรียนรู้ไปด้วยกันในเรื่องของกระบวนการผลิต
- ๒) มีทีมงานและเครือข่ายที่เข้มแข็งมีหน่วยงานภาครัฐติดตามดูแล มีอาจารย์ที่มีความรู้ด้านการแปรรูป การจัดการ บรรจุภัณฑ์และการตลาด
- ๓) มีแหล่งเรียนรู้ และตัวอย่างให้เรียนรู้ สามารถนำไปขยายผลในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรได้
- ๔) ไม่หยุดนิ่งในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม มีโอกาสก็จะไปศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนวิธีการทำการเกษตร มีการปรับรูปแบบความรู้ไม่รู้จักจบ
- ๕) มีทายาทสืบสานต่อการทำการเกษตรและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- ๖) ผลิตภัณฑ์ ข้าวอินทรีย์เป็นที่ยอมรับและตลาดมีความต้องการในปริมาณมากทำให้สมาชิกกลุ่มมีงานทำและมีรายได้ตลอดทั้งปี

ปัญหาอุปสรรค และการแก้ไขปัญหา

- ๑) ประสบปัญหาภัยแล้ง --->ปรับเปลี่ยนกิจกรรมชนิดการปลูกพืชและแบ่งพื้นที่ทำการเกษตร
- ๒) รายได้ลดลง --->เพิ่มช่องทางการขาย เช่น ขายในตลาดออนไลน์ Line , Facebook
- ๓) สุขภาพ --->ใช้สารชีวภัณฑ์แทนการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช
- ๔) ความไม่เข้าใจกันของเพื่อนบ้าน --->ชวนเพื่อนบ้านเข้ามามีส่วนร่วมและแบ่งปันผลผลิต
- ๕) ความรู้เทคโนโลยี --->ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และเครือข่าย
- ๖) ศัตรูข้าวคือนก ---> (นกกกระจอก นกกกระจาบ นกพิราบ) ทำให้ผลผลิตน้อยลง แก้ไขโดยเก็บเกี่ยวข้าวระยะพลับพลึง ตากให้นานขึ้น ไล่ปีกได้ง่าย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

- ๑) สร้างรายได้เป็นอาชีพหลักในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร
- ๒) มีตลาดรองรับอย่างต่อเนื่อง ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ (เมืองก्यूหลิน ประเทศจีน)
- ๓) มีสุขภาพที่ดี ทั้งร่างกายและจิตใจ เพราะไม่ต้องเสี่ยงกับสารเคมี ไม่ต้องเครียดในเรื่องการต้นทุนการผลิต และราคาข้าว ขึ้น ลง ตามราคากลางของเศรษฐกิจ
- ๔) มีสังคมแห่งการแบ่งปัน ช่วยเหลือเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันระหว่างเครือข่ายและหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน
- ๕) มีความสุขในการทำงาน เพราะเราสามารถกำหนดเวลาพักผ่อน เวลาทำงาน ได้เอง และยังมีเวลาหาความรู้เพิ่มเติมได้ตลอดเวลา

การขยายผลการดำเนินงาน

๑. การพัฒนาอาชีพของเกษตรกร

๑.๑ การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรผู้สนใจ ในเรื่องการผลิตข้าวอินทรีย์ ได้นำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร

๑.๒ ส่งเสริมการ แนะนำ ช่วยเหลือ สมาชิกกลุ่มเครือข่ายปลูกพืชตามระบบการเพาะปลูกที่ดี (GAP)

๑.๓ ส่งเสริมและสนับสนุนสมาชิกกลุ่มเครือข่าย ในด้านการแปรรูปผลผลิตภัณฑ์

๒. การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

๒.๒ ส่งเสริมการปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยการส่งเสริมให้ผลิตปุ๋ย และปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ ไว้ใช้เอง

๒.๓ อนุรักษ์ลดการใช้สารเคมีในพื้นที่

๒.๔ ตรวจวิเคราะห์คุณภาพดินปลูกในพื้นที่ก่อนทำการเกษตรของเกษตรกร

๓. การพัฒนาสังคมและการตลาด

๓.๑ เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อพึ่งตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๓.๒ ร่วมจัดเวทีชุมชน โดยชุมชนสามารถวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ และกำหนดแนวทางการพัฒนาตนเองที่สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคมของชุมชนในปัจจุบัน เป็นการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนให้สามารถช่วยเหลือตนเอง

๓.๓ ด้านการตลาดเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ Facebook, Line และจำหน่ายผ่านการออกบูทกับหน่วยงานราชการ ซึ่งเดิมจะจำหน่ายเองในตลาดชุมชน และจะพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่สู่ตลาดสินค้ากลุ่มผู้รักสุขภาพ

๓.๔ จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อใช้เป็นศูนย์รวมกิจกรรมสมาชิก โดยการส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมการออม เพื่อเป็นแหล่งทุนในการประกอบอาชีพให้กับสมาชิก สร้างรายได้ให้กับสมาชิกสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้

“เครือข่าย เกษตรปลอดภัย ศพก.บ้านบึง”

กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นายเฉลิมพล สถาวร (ผู้ใหญ่อึ้ง)

ตำแหน่ง กรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า

เกษตร (ศพก.) อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

สินค้าหลัก ข้าว

สถานที่ตั้ง 817/11 ม.1 ต.บ้านบึง อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี

พิกัด zone 47 x : 731420 y : 1472729

เบอร์โทรศัพท์ 088-1911452

เส้นทางการทำการเกษตรปลอดภัยของศูนย์เครือข่ายฯ

เจ้าขององค์ความรู้และเกษตรกรต้นแบบ นายเฉลิมพล สถาวร (ผู้ใหญ่อึ้ง) ประธาน กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีพื้นที่ 39 ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่ทำข้าวอินทรีย์จำนวน 20 ไร่ แดงโม 10 ไร่ สวนป่า 3 ไร่ ที่อยู่อาศัย 2 ไร่ และแบ่งพื้นที่ 4 ไร่ ออกมาจัดทำศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ยึดหลัก “พอพาพอเพียง พึ่งพาตนเองสู่ชุมชน” โดยเน้นการกินดี อยู่ดี มีสุข แบบเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างยั่งยืน ได้ดำเนินการขุดบ่อจำนวน 3 บ่อ ขนาด 1 ไร่ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูทำนา 1 งาน ไว้ใช้ในศูนย์เรียนรู้ และ อีก 3 งาน (ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก สถานีพัฒนาที่ดินชลบุรี) โดยขุดไว้เพื่อเลี้ยงปลา ซึ่งภายในศูนย์มีกิจกรรมปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ แบบผสมผสาน ปลูกทั้งไม้ผล ไม้ดอกไม้ประดับ พืชผัก เพื่อรับประทาน และจำหน่ายสู่ชุมชน

การเริ่มต้นอาชีพเกษตร เริ่มต้นเมื่อ 40 กว่าปีที่แล้ว โดยเดินตามรอยบิดามารดาตน เพราะครอบครัวทำอาชีพเกษตรตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ สืบต่อกันมาในทุกรุ่น ย้อนกลับไปเมื่อ 5 ปีที่แล้วการทำการเกษตรของตนยังอาศัยปุ๋ยเคมี สารเคมี หากพบโรคแมลง จะซื้อสารเคมีกำจัดโรคพืชและแมลงมากำจัดทันที จนเมื่อสุขภาพของตนเริ่ม

ทรุดโทรม ป่วยง่าย ปวดศีรษะ วิงเวียนศีรษะอยู่บ่อยๆ อาการที่เกิดขึ้นเกิดจากการใช้สารเคมีต่างๆ อย่างไม่ถูกวิธี และมากเกินไป แต่ในขณะนั้นได้รู้เกี่ยวกับการทำเกษตรปลอดภัย จึงเริ่มหันมาปรับเปลี่ยนการทำ การเกษตรโดยเริ่มลดการใช้สารเคมี ปุ๋ยเคมี ศึกษาและเข้ารับการอบรมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ และ หน่วยงานต่างๆ เริ่มศึกษาหาความรู้การทำเกษตรปลอดภัยทางอินเทอร์เน็ต จนในปัจจุบันสามารถเป็นต้นแบบ การทำเกษตรปลอดภัยให้เกษตรกรในกลุ่ม และเกษตรกรในชุมชน

เจ้าขององค์ความรู้และเกษตรกรต้นแบบ นายเฉลิมพล สถาวร (ผู้ใหญ่หนึ่ง) ประธาน กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 817/11 ม.1 ต.บ้านบึง อ.บ้านบึง

จ.ชลบุรี มีพื้นที่ 39 ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่ทำข้าวอินทรีย์จำนวน 20 ไร่ แดงโม 10 ไร่ สวนป่า 3 ไร่ ที่อยู่อาศัย 2 ไร่ และแบ่งพื้นที่ 4 ไร่ ออกมาจัดทำศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ยึดหลัก “พอพาพอเพียง พึ่งพาตนเองสู่ชุมชน” โดยเน้นการกินดี อยู่ดี มีสุข แบบเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างยั่งยืน ได้ดำเนินการขุดบ่อจำนวน 3 บ่อ ขนาด 1 ไร่ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูทำนา 1 งาน ไว้ใช้ในศูนย์เรียนรู้ และ อีก 3 งาน (ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสถานีพัฒนาที่ดินชลบุรี) โดยขุดไว้เพื่อเลี้ยงปลา ซึ่งภายในศูนย์มีกิจกรรมปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ แบบผสมผสาน ปลูกทั้งไม้ผล ไม้ดอกไม้ประดับ พืชผัก เพื่อรับประทาน และจำหน่ายสู่ชุมชน

การเริ่มต้นอาชีพเกษตร เริ่มต้นเมื่อ 40 กว่าปีที่แล้ว โดยเดินตามรอยบิดามารดาตน เพราะครอบครัวทำอาชีพเกษตรตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ สืบต่อกันมาในทุกรุ่น ย้อนกลับไปเมื่อ 5 ปีที่แล้วการทำเกษตรของตนยังอาศัยปุ๋ยเคมี สารเคมี หากพบโรคแมลง จะซื้อสารเคมีกำจัดโรคพืชและแมลงมากำจัดทันที จนเมื่อสุขภาพของตนเริ่ม

ทรุดโทรม ป่วยง่าย ปวดศีรษะ วิงเวียนศีรษะอยู่บ่อยๆ อาการที่เกิดขึ้นเกิดจากการใช้สารเคมีต่างๆ อย่างไม่ถูกวิธี และมากเกินไป แต่ในขณะนั้นได้รู้เกี่ยวกับการทำเกษตรปลอดภัย จึงเริ่มหันมาปรับเปลี่ยนการทำเกษตรโดยเริ่มลดการใช้สารเคมี ปุ๋ยเคมี ศีรษะและเข้ารับการอบรมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ และหน่วยงานต่างๆ เริ่มศึกษาหาความรู้การทำเกษตรปลอดภัยทางอินเทอร์เน็ต จนในปัจจุบันสามารถเป็นต้นแบบการทำเกษตรปลอดภัยให้เกษตรกรในกลุ่ม และเกษตรกรในชุมชน

การรวมกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบ้านบึง เริ่มก่อตั้งเมื่อ 2558 เกิดจากการรวมตัวของเกษตรกรที่ปลูกพืชเกษตรปลอดภัย ซึ่งอาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงกัน โดยเกษตรกรแต่ละคนเริ่มปรับเปลี่ยนมาทำการเกษตร

ปลอดภัย ทุกคนมองในเรื่องของปัญหาสุขภาพ โดยในครั้งแรก เริ่มจากการชักชวนกันปลูกพืชในกระถาง โดยได้รับโครงการช่วยเหลือจากรัฐบาล ทำให้เกิดการรวมตัว แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน มีการดำเนินงานของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ การประชุมกลุ่ม การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ไขปัญหา ซึ่งนอกจากกลุ่มจะปฏิบัติในเรื่องของเกษตรปลอดภัยแล้ว ยังได้นำหลักการปฏิบัติของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติด้วย ทำให้เกิดเป็นกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงตำบลบ้านบึง

แรงจูงใจการทำงานเกษตรปลอดภัย

1. ได้สุขภาพที่ดี

เนื่องจากสมัยก่อน ตอนที่ยังใช้สารเคมี เกิดอาการปวดศีรษะ เวียนศีรษะอยู่บ่อยครั้ง สุขภาพร่างกายทรุดโทรม จึงหันมาทำการเกษตรปลอดภัย ด้วยการลดใช้สารเคมี และปุ๋ยเคมี ทำให้สุขภาพเริ่มดีขึ้น จนปัจจุบันร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพดี เมื่อร่างกายแข็งแรง จิตใจก็แจ่มใส ส่งผลให้การทำงานไม่ว่าเรื่องใดๆ ก็สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ลดต้นทุนการผลิต

การหันมาทำการเกษตรปลอดภัย ทำให้สามารถลดการใช้สารเคมี และปุ๋ยเคมี ซึ่งเมื่อ 5 ปีที่แล้ว จนถึงปัจจุบันราคาสารเคมี ปุ๋ยเคมี สูงขึ้นเรื่อยๆ ยิ่งปัจจุบันมีการจำกัดการใช้สารเคมี การแบนสารเคมี ทำให้การจะซื้อสารอื่นมาใช้ทดแทนอยู่ในราคาที่แพงมาก เมื่อราคาสารเคมี และปุ๋ยเคมีสูงส่งผลให้ราคาต้นทุนการผลิตสูง แต่ราคาที่จำหน่ายผลผลิตบางครั้งถูกกดราคา ทำให้ในบางครั้งขาดทุน แต่เมื่อได้หันมาทำการเกษตรปลอดภัย สามารถลดต้นทุนการผลิตได้อย่างมาก ทั้งการลดใช้สารเคมี และปุ๋ยเคมี เมื่อต้นทุนการผลิตลดลง ส่งผลให้กำไรจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น ไม่เพียงเท่านั้นจากสมัยก่อนที่ปลูกหลายร้อยไร่ เจอโรคระบาดก็ใช้สารเคมีกำจัด จ้างแรงงาน ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูง เกิดความเครียด แรงงานหายาก ค่าจ้างแรงงานสูง แต่เมื่อหันมาทำการเกษตรปลอดภัย ก็ได้้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาปรับใช้ และได้ปรับเปลี่ยนความคิดหันมาทำการเกษตรตามกำลังที่ตนสามารถทำได้ ตามแรงงานที่มี ก็สามารถลดค่าใช้จ่ายได้อีกทางหนึ่ง

3. ขายง่าย/ราคาดี/เป็นที่ต้องการของตลาด

จากเทรนปัจจุบันที่คนเราหันมารักสุขภาพมากขึ้น ทำให้คนบางกลุ่มหันมาบริโภคผักอินทรีย์ หรือสินค้าเกษตรปลอดภัย ซึ่งในปัจจุบันกลุ่มคนบริโภคสินค้าเกษตรปลอดภัยมีเพิ่มมากขึ้นอย่างมากส่งผลให้สินค้าเกษตรปลอดภัยขายได้ง่าย ตรงความต้องการของตลาดในปัจจุบัน ไม่เพียงแค่นั้นสินค้าเกษตรปลอดภัยยังสามารถจำหน่ายได้ในราคาที่สูงกว่าสินค้าเกษตรทั่วไป กำหนดราคาจำหน่ายได้เอง

กระบวนการในการทำงาน

1. การเตรียมดิน

1.1 การไถกลบตอซังข้าว ซึ่งในการทำนา เนื่องจากปัญหาหมอลพิษที่มีมากขึ้น อีกทั้งการศึกษาหาความรู้ที่เพิ่มมากขึ้นทำให้ทราบถึงการหากเผาตอซังข้าวจะทำให้ดินสูญเสียจุลินทรีย์ในดิน แร่ธาตุที่มีภายในดินลดลง ดินเสื่อมโทรม จึงปรับเปลี่ยนจากการเผาตอซังข้าว มาไถกลบแทน นอกจากจะสามารถลดมลพิษทางอากาศได้แล้ว ยังสามารถรักษาหน้าดิน รักษาจุลินทรีย์ในดิน และเพิ่มจุลินทรีย์ในดินได้อีกด้วย ทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิตในเรื่องของการซื้อปุ๋ยมาปรับปรุงบำรุงดิน

1.2 ปุ๋ยพืชสด ในช่วงหลังการเก็บเกี่ยวข้าว จะปลูกปุ๋ยพืชสด เช่น ปอเทือง ถั่วลิสง ฯลฯ เพื่อเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน

1.3 มีการปรับสภาพดิน โดยใส่ปุ๋ยคอก โดโลไมท์

1.4 นำปุ๋ยน้ำหมักเทไวต์นน้ำ ซึ่งวิธีนี้ช่วยลดแรงงานในการฉีดปุ๋ย หรือใส่ปุ๋ยได้ดีมาก เนื่องจากแค่นำปุ๋ยน้ำหมักเทไวต์นน้ำ เมื่อฝนตก หรือเมื่อน้ำไหล น้ำก็จะนำปุ๋ยน้ำหมักไหลไปตามแปลงปลูก

1.5 การใช้ปุ๋ยเคมีปรับปรุงบำรุงดิน พืชบางชนิด เช่น แตงโม จำเป็นต้องใช้ปุ๋ยเคมีในการปรับปรุงบำรุงดิน

2. การคัดเลือกพันธุ์พืช

2.1 ซื้อจากแหล่งที่เชื่อถือได้

2.2 ขยายกิ่งพันธุ์ด้วยตนเอง

2.3 เมล็ดพันธุ์ ส่วนใหญ่ได้จากหน่วยงานราชการแจก

2.4 การเลือกซื้อเมล็ดพันธุ์ คือจะซื้อมา และทดลองปลูก ดูเปอร์เซ็นต์การงอกของเมล็ด หากเมล็ดพันธุ์ของบริษัทใด เปอร์เซ็นต์การงอกดี ก็ซื้อเมล็ดพันธุ์ของบริษัทนั้น

3. การป้องกันกำจัดโรค แมลง

3.1 หมั่นเดินตรวจแปลง หากพบแมลง หรือโรคเข้าทำลาย จะกำจัดด้วยวิธีการที่เหมาะสม กับชนิดโรค หรือแมลงที่เข้าทำลาย

3.2 ผลิตน้ำหมักไล่แมลง โดยมีส่วนผสมของ ยาเส้น เหล้าขาว สะเดา บอระเพ็ด พริกแกง ฯลฯ

3.3 พยายามรักษาระบบนิเวศ และสร้างระบบนิเวศที่ดี เพื่อให้เกิดความหลากหลายทางระบบนิเวศแมลงศัตรูธรรมชาติ ตัวห้ำ ตัวเบียน สามารถมีชีวิตอยู่ได้ ใช้แมลงกำจัดแมลง

3.4 ปลูกพืชหมุนเวียน เปลี่ยนสายพันธุ์ที่ปลูก สามารถลดโรค และแมลงที่เข้าทำลายได้

4. การเก็บเกี่ยว

4.1 ข้าว จะปลูกไว้เพื่อรับประทาน หากเหลือจึงจะจำหน่าย การเก็บรักษา จะเก็บในกระสอบ เรียงซ้อนกันในยุ้งฉาง หรือห้องโล่งๆ ที่อากาศถ่ายเทสะดวก บางส่วนเก็บไว้ใช้เพื่อเป็นเมล็ดพันธุ์ในการทำเกษตรปีต่อไป

4.2 พืชผัก ปลูกเพื่อรับประทานเอง และจำหน่าย โดยจะตัดเองเพื่อไปจำหน่ายที่ตลาดในชุมชน และตัดตามลูกค้าสั่ง ซึ่งจะล้างผลผลิตก่อนส่ง แต่พืชผักไม่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า เนื่องจากเป็นผักอินทรีย์ ความต้องการด้านตลาดสูง ซึ่งการปลูกผักแต่ละชนิดมีการสอบถามความต้องการจากลูกค้าก่อนทำการผลิต

5. ช่องทางการจำหน่าย

5.1 ตลาดภายในชุมชน

5.1.1 ขับรถขายตามบ้านในชุมชน โดยจะนำผลผลิตมาทำความสะอาด แพ้ใส่ถุงและขับรถจักรยานยนต์จำหน่ายภายในชุมชน

5.1.2 ตลาดชุมชน นำผลผลิตไปจำหน่ายตามตลาดนัดภายในชุมชน

5.1.3 ลูกค้าเข้ามาซื้อที่สวน เมื่อลูกค้ามีความสนใจ หรือทราบข่าว ลูกค้าจะติดต่อเข้ามา และมารับสินค้าที่สวน พร้อมเข้ามาเยี่ยมชมสวน

5.2 ตลาดภายนอกชุมชน

5.2.1 แม่ค้าขายข้าวแกงในโรงงาน โดยแม่ค้าข้าวแกงจะแจ้งความต้องการชนิดพืชมาก่อน

5.2.2 การออกบูทกับหน่วยงานราชการ โดยร่วมออกบูทในนามวิสาหกิจชุมชน เมื่อหน่วยงานราชการเชิญเข้าร่วม จะนำผลิตภัณฑ์ของสมาชิกกลุ่ม และของตนไปจำหน่าย พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์เรียนรู้ๆ

5.2.3 ช่องทางออนไลน์ Facebook, Line

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. การมีต้นแบบที่ดี ด้วยบุญบารมีและการเป็นผู้ปฏิบัติที่ดีของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ทรงแบบอย่างที่ดีของปวงชนชาวไทย พระราชกรณียกิจของพระองค์ทรงสร้างแรงบันดาลใจการทำงาน

ซึ่งในแต่ละวันพระองค์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจไม่มีย่อท้อ ไม่มีวันหยุด ทรงไม่หยุดคิด ทรงทำเพื่อปวงชนชาวไทย พระองค์ทรงเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตในทุกๆด้านไม่ใช่เพียงแต่การทำงาน หากใครปฏิบัติตามพระองค์รับรองว่าคนคนนั้นไม่มีวันจน ไม่มีวันพบกับความทุกข์ยากอย่างแน่นอน ไม่เพียงเท่านั้นยังได้นำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระองค์มาปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวัน การนำเอาหลักเกษตรทฤษฎีใหม่มาปฏิบัติเพื่อการมีกิน

มีใช้ที่ไม่วันหมด ทั้งยังสามารถลดความเสี่ยงด้านการตลาดได้อีกด้วย

2. ความขยัน การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และการดูแลกำกับด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพดีการหมั่นตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ หากพบโรคระบาดสามารถกำจัดได้ทันทั่วทั้งที่ ทำให้สามารถบริหารจัดการแปลงได้ดี

3. ความอดทน มีความอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่างๆ หากพบปัญหาใดๆ ก็หาวิธีแก้ไข

4. หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ เข้ารับการอบรมกับหน่วยงานราชการ และศึกษาเองผ่านช่องทาง YouTube อินเทอร์เน็ต แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมอาชีพ กับสมาชิกกลุ่มอยู่เป็นประจำ

5. ความตั้งใจและจิตใจที่มุ่งมั่น ด้วยได้ตั้งเป้าหมายการทำการเกษตรไว้ จะต่อยอดการเกษตร จะขยายผลต่อไปในอนาคต ทำให้มีความตั้งใจ มุ่งมั่นที่จะก้าวเดินบนเส้นทางเกษตรปลอดภัย เพื่อสุขภาพที่ดีของตน และผู้อื่น เพื่อระบบนิเวศที่ดี และบรรยากาศที่ดีของชุมชน

ประโยชน์ในการทำ “เกษตรปลอดภัย”

1. ได้สุขภาพที่ดี ร่างกายไม่ต้องเสี่ยงกับสารเคมี ทำให้ไม่พบปัญหาสุขภาพเหมือนสมัยก่อน พร้อมกับจิตใจที่ไม่ต้องเครียดในเรื่องการต้นทุนการผลิต กับราคาที่จำหน่าย ทำให้สุขภาพจิตดี สุขภาพกายดี

2. ราคาดี เนื่องจากสินค้าเกษตรปลอดภัย เป็นสินค้าที่ตรงกับความต้องการของตลาด บางชนิดการ

ผลิตนำการตลาด ทำให้สามารถต่อรองราคาได้ กำหนดราคาเองได้

3. ลดต้นทุนการผลิต เมื่อลดใช้สารเคมี ลดใช้ปุ๋ยเคมี ก็ทำให้ต้นทุนลดลง เนื่องจากทั้งสองสิ่งนี้มีราคาที่สูงมาก

4. ลดแรงงาน เนื่องจากแรงงานในปัจจุบัน ทั้งหายาก และค่าแรงสูงมาก เมื่อหันมาทำเกษตรปลอดภัย ก็ได้ปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรพอเพียงด้วย คือทำเท่าที่มี ทำเท่าที่สามารถทำได้ ทำเท่าที่ประสิทธิภาพของตนเองมี ทำให้ลดแรงงานได้

5. ระบบนิเวศดีขึ้น เมื่อเราลดใช้สารกำจัดศัตรูพืช ทำให้บรรยากาศต่างๆดีขึ้น อากาศดีขึ้น แมลงศัตรูธรรมชาติสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของแมลงศัตรูธรรมชาติ ซึ่งภายในแปลงได้พบตัวห้ำ ตัวเบียนเพิ่มขึ้น จึงได้รักษาไว้ให้ธรรมชาติ ดูแลธรรมชาติเอง ใช้ตัวห้ำ ตัวเบียนที่มีในธรรมชาติกำจัดแมลงศัตรูพืช

6. เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้/เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เมื่อเกษตรกรในชุมชนหันมาทำการเกษตรปลอดภัย ก็ได้รวมตัวกัน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การขอคำแนะนำ การให้คำแนะนำ เกิดเป็นปฏิสัมพันธ์ภายในชุมชน สร้างความสามัคคี เมื่อปฏิบัติได้ดี ประสบความสำเร็จ เกษตรกรข้างเคียงก็ขอเข้ามาศึกษา เกิดเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ เกิดเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ปัญหา/อุปสรรค และการแก้ไข

1. น้ำ/แหล่งน้ำ

ปัญหาเรื่องน้ำเป็นปัญหาต่อเกษตรกรทุกคน ซึ่งในฤดูแล้งจะไม่มีน้ำในการทำการเกษตร ฤดูฝน น้ำก็ท่วม เกิดเป็นปัญหาให้แก้ไขกันทุกๆปี จึงได้หาแนวทางแก้ไข คือการขุดบ่อบาดาล และขุดสระ เพื่อเก็บกักน้ำในฤดูฝนไว้ใช้ในฤดูแล้ง มีการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสม มีการทำระบบน้ำ นำระบบสปริงเกอร์ สายยาง มาใช้ โดยเลือกใช้ตามความเหมาะสมของชนิดพืช การทำคลองไส้ไก่ เพื่อให้ดินสามารถกักเก็บรักษาความชุ่มชื้นไว้ได้ การปรับเปลี่ยนการปลูกพืช (ฤดูแล้ง) ในฤดูแล้งที่น้ำน้อยไม่สามารถหาน้ำได้ ก็ได้ปรับเปลี่ยนมาปลูกพืชระยะสั้นที่ใช้น้ำน้อย เช่น กะเพรา พริก มะเขือ โหระพา ฯลฯ

2. แมลงศัตรูพืชระบาด

จากการปลูกพืชซ้ำๆ หรือ พืชเชิงเดี่ยว ทำให้พบปัญหาแมลงศัตรูพืชระบาด วิธีแก้ไขนำการป้องกันกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสานมาปรับใช้ภายในแปลง โดยหันมาปรับเปลี่ยนการปลูกพืชใหม่ เช่นหากปลูกข้าวก็ไม่ปลูกข้าวพันธุ์เดิมซ้ำในปีถัดไป การปลูกพืชสลับโดยไม่ปลูกพืชชนิดเดิมซ้ำ เช่นหากแปลงนี้เคยปลูกพริก พอถึงเวลาที่ต้องเปลี่ยนก็เปลี่ยนมาปลูกมะเขือทำให้สามารถลดการระบาดของแมลงศัตรูพืชไปได้มาก การใช้กับ

ดักกาวเข้ามาช่วย การผลิตน้ำหมักไล่แมลง การใช้ไฟล่อที่บ่อกบและบ่อปลา ก็สามารถลดจำนวนแมลงศัตรูพืชได้เช่นกัน

3. สัตว์ศัตรูพืช

3.1 การปลูกข้าว จะพบปัญหาเรื่องนกเข้าทำลายผลผลิตเกษตร ทำให้ไม่มีผลผลิตให้เก็บเกี่ยว หรือเข้าทำลายในช่วงหวานเมล็ดพันธุ์ซึ่งเมล็ดข้าวยังไม่ทันไต่ดอกก็โดนนกเข้าทำลาย ส่งผลให้การทำการเกษตรปีนั้นขาดทุนทันที ปัจจุบันยังไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ ได้แต่หมั่นเข้าไปดูแปลง ทำหุ่นไล่กา ซึ่งวิธีเหล่านี้ยังไม่สามารถแก้ปัญหานี้ได้

3.2 การเลี้ยงปลา พบปัญหาตัวเงินตัวทองเข้ามากินปลา

3.3 การเลี้ยงไก่ พบปัญหาหูกเห็บมามากินไก่ ซึ่งได้แก้ไขปัญหานี้โดยการทำเล้าไก่ แต่ยังสามารถเข้ามากินไก่ในเล้าไก่ได้ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ยังไม่สามารถแก้ไขได้

การขยายผลต่อไปในอนาคต

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การสร้างพื้นที่ต้นเป็นทั้งแหล่งเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้เข้ามาเห็นการทำการเกษตรปลอดภัย พร้อมทั้งได้เรียนรู้ด้วยตนเอง อาจมีการฝึกปฏิบัติภายในแปลงให้ผู้มาศึกษาได้ลองปฏิบัติ พร้อมกันนั้นก็ยังสามารถจับจ่ายสินค้าเกษตรของเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกพืชปลอดภัยได้ สินค้าที่มีคุณภาพกลับไปบริโภคอีกด้วย

2. การสร้างตลาดเกษตรปลอดภัยในชุมชน โดยรวบรวมสินค้าเกษตรจากเกษตรกรในกลุ่มมาจัดจำหน่ายในตลาดชุมชนแห่งนี้

3. การจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยของเกษตรกรเครือข่ายภายในกลุ่มผ่านช่องทางออนไลน์

4. การแปรรูปสินค้าทางเกษตรโดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์ ซึ่งมองว่าพลังงานแสงอาทิตย์เป็นพลังงานที่ไม่มีวันหมด และใน 365 วันในประเทศไทย มีแดดเกือบ 365 วัน อยากนำพลังงานนี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. สร้างกลุ่มให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งปลูกฝังการทำการเกษตรที่ดีให้ลูกหลานเพื่อสร้างคนรุ่นใหม่ให้มาสานต่อการเกษตรเหล่านี้ ปลูกความคิดที่ว่าการทำงานเกษตรเป็นเรื่องที่เหนื่อย เป็นเรื่องที่เสียเวลา สร้างเยาวชนรุ่นใหม่ให้หันมารักการทำงานเกษตร ให้ลูกหลานรู้ว่าสิ่งสำคัญของมนุษย์คือความต้องการด้านอาหาร ไม่มีอะไรสำคัญเท่าอาหารที่มนุษย์เราทุกคนต้องรับประทาน

“เครือข่ายเกษตรกรปลอดภัย ศพก.บ้านบึง”

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์วิถีธรรมชาติวังน้ำดำ ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นางขวัญเรือน นูแป

ตำแหน่ง กรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

สินค้าหลัก พืชผัก

สถานที่ตั้ง 24/2 หมู่ 8 ต.หนองบอนแดง อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี

พิกัด $X = 101.175194$ $Y = 1474826.29$

เบอร์โทรศัพท์ 089-8086162, 087-5867401

เส้นทางในการทำเกษตรปลอดภัยของศูนย์เครือข่ายฯ

ย้อนกลับไปเมื่อกว่า 20 ปี กรมส่งเสริมการเกษตรได้นำเครื่องมือ “โรงเรียนเกษตรกร” มาขับเคลื่อนการส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่ โดยสำนักงานเกษตรอำเภอบ้านบึง ได้ใช้โรงเรียนเกษตรกรเป็นอีกหนึ่งช่องทางของการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกร ด้วยเหตุนี้เอง จึงได้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกพืชผักและพืชผสมผสานกลุ่มหนึ่ง ภายใต้ชื่อ “กลุ่มผู้ปลูกผักบ้านวังน้ำดำ” ที่ต่อมาได้มีการจดทะเบียน วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์วิถีธรรมชาติวังน้ำดำ

กล่าวได้ว่าวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์วิถีธรรมชาติวังน้ำดำ เริ่มต้นมาจากกลุ่มเกษตรกรกลุ่มเล็กๆ ซึ่งก่อนจะทำเกษตรแบบวิถีอินทรีย์หรือเกษตรปลอดภัยนั้น เกษตรกรในพื้นที่ก็มีอาชีพการเกษตรอยู่แล้ว โดยปลูกพืชหลากหลายชนิด อาทิ พืชผักต่างๆ หอมแบ่ง มะนาว ผักสลัด ข้าว สมัยก่อนนั้นเน้นทำการเกษตรแบบทุนนิยม กล่าวคือ ปลูกพืชหวังได้ผลผลิตมาก มีการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพในปริมาณมาก รวมทั้งสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ทันเวลาตรงกับความต้องการของตลาด เพื่อให้ได้ราคาสูง ซึ่งส่งผลกระทบต่อตัวเกษตรกรและครอบครัวในหลายๆ ด้าน

ผลกระทบที่สำคัญที่สุดและถือเป็นจุดเปลี่ยนร่วมกันที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์วิถีธรรมชาติวังน้ำดำ ได้เปลี่ยนรูปแบบการผลิตจากการใช้เคมีมาเป็นเกษตรปลอดภัย คือ “สุขภาพ” เกษตรกรหลายรายประสบปัญหาสุขภาพ ต้องเข้าๆ ออกๆ โรงพยาบาล ทำงานอยู่แล้วเป็นลม พบสารเคมีในเลือด ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร การเจ็บป่วยจากการใช้สารเคมีเพื่อกำจัดศัตรูพืชไม่เพียงส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรเฉพาะเพียงกลุ่มเดียว แต่ยังส่งผลกระทบต่อกลุ่มผู้บริโภคอีกด้วย รวมถึงสารเคมีทางการเกษตรนอกจากจะปนเปื้อนในพืช ผัก ผลไม้ แล้วยังเกิดการสะสมในสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำ ดิน บรรยากาศอีกด้วย

อีกหนึ่งปัจจัยที่เป็นจุดเปลี่ยน คือ “ต้นทุนการผลิตสูง” เกษตรกรรายหลายกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า ในอดีตที่ผ่านมาการประกอบอาชีพเกษตรกรรม “ยิ่งทำยิ่งจน” เพราะต้นทุนการผลิตสูงขึ้น อันเนื่องมาจากปัจจัยการผลิตมีฐานจากการใช้พลังงาน ต้นทุนปุ๋ย ยา แรงงานสูงขึ้น

ประกอบกับแนวโน้มการบริโภคของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป หันมานิยมบริโภคสินค้าที่ปลอดภัยจากสารเคมี ส่งผลให้ตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยและสินค้าเกษตรอินทรีย์มีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง ในปี 2559 สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านบึง ได้ร่วมกับสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ได้ขับเคลื่อนสินค้าเกษตรของผู้ปลูกผักวังน้ำคำ สู่มาตรฐาน GAP กล่าวได้ว่าเป็นเริ่มทำการเกษตรปลอดภัยแบบเต็มตัว หลังจากนั้นจึงเริ่มทำการผลิตแบบวิถีอินทรีย์ โดยได้ขับเคลื่อนกระบวนการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS คือ ระบบประกันคุณภาพในระดับท้องถิ่น ที่ให้การรับรองผู้ผลิตโดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และตั้งอยู่บนฐานของความเชื่อถือ เครือข่ายทางสังคม และการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันของสมาชิก จึงเป็นที่มาของการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ด้านการผลิต (ต้นน้ำ)

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์วิถีธรรมชาติวังน้ำคำ โดยนางขวัญเรือน นูแป ซึ่งเป็นเกษตรกรต้นแบบของชุมชน นำร่องการทำการเกษตรแบบปลอดภัย ได้ดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรแบบผสมผสานเน้นพึ่งพาตนเองเป็นหลัก ปลูกไว้กินในครัวเรือน และจำหน่ายเป็นรายได้

ข้าว

ปัจจุบันปลูกข้าวหลายสายพันธุ์ เช่น ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ข้าว กข.43 ข้าวหอมปทุม (พันธุ์ปทุมธานี 1) ข้าวหอมมะลิ (พันธุ์ขาวดอกมะลิ 105) ข้าวหอมมะลิ-หอมปทุม การทำนาในสมัยก่อนใช้วิธีการหว่าน ประสบปัญหาเรื่องวัชพืชในนาข้าว ปัญหานกกินข้าวในช่วงเก็บเกี่ยว ทำให้ผลผลิตที่ได้ต่ำ ก็ได้เริ่มแก้ไขปัญหาเปลี่ยนมาใช้วิธีการโยนข้าว หรือการทำนาโยน ซึ่งทำคล้ายกับการทำนาแบบ นาดำ ดีเทือกให้มีความพร้อม เอน้ำแช่ไว้ในนา สัก 3 วัน แล้วค่อยไปโยน ทำให้ลดปัญหาเรื่องวัชพืชในนาข้าวลดลง ประกอบกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ส่งไปอบรมที่หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ไปเห็นว่าวิธีการทำนาโยน น่าสนใจ จึงนำกลับมาทดลองทำ แรกๆ ยังไม่ค่อยได้ผล จากนั้นเริ่มปรับมาใช้แบบทำเป็นแถวๆ จากนั้นน้องสาวอาสาทำเอง เนื่องจากร่างกายแข็งแรง ใช้วิธีการโยน ปรากฏว่าได้ผลดี พัฒนารูปแบบมาเรื่อยๆ เน้นที่สะดวก รวดเร็ว และได้ผลดีที่สุกเป็นสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ รถเกี่ยวข้าว KUBOTA รถแทรกเตอร์ รถไถ

เดินตาม สามารถช่วยในการผลิตทางการเกษตรได้เป็นอย่างดี เนื่องจากชุมชนที่อยู่อาศัยมีแรงงานด้านการเกษตรจำกัด ในการใช้เครื่องมือเข้ามาช่วยสามารถลดเวลาในการทำงานได้ ทำให้มีเวลาเพิ่มขึ้น

พืชผัก

ช่วงระยะเวลาประมาณ 4-5 ปี ที่ผ่านมา ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ อาทิ โครงการ 9101 ซึ่งเป็นโครงการที่ดีมาก ถ้าคนที่มีหัวก้าวหน้า มีความอยากเรียนรู้ อยากพัฒนาการทำเกษตร ปกติหน้าแล้งเกษตรกรไม่มีรายได้ เนื่องจากไม่มีน้ำ จากการเรียนรู้ลองผิดลองถูกทำให้ได้รู้ว่าควรจะทำอะไร เป็นเหมือนโรงเรียนและห้องทดลองให้เกษตรกรได้เรียนรู้ เราเห็นว่าหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบเข้ามาที่หมู่บ้าน ได้ปลูกผักในโรงเรือน โดยปลูกในดิน ปัจจุบันยังทำอย่างต่อเนื่อง และประสบความสำเร็จ มีการนำตาข่ายพรางแสงมาช่วยลดความร้อนจากแสงอาทิตย์ในขณะที่ต้นกล้าพืชในแปลงปลูกอายุยังน้อย เพื่อไม่ให้ต้นกล้าสูญเสียน้ำมากเกินไป ซึ่งจะทำให้ต้นกล้ามีความแข็งแรง และนำตาข่ายพรางแสงออกเมื่อต้นกล้าสมบูรณ์และแข็งแรง เพื่อให้พืชได้รับแสงแดดเต็มที่เพื่อช่วยในการเจริญเติบโต นอกจากนี้การปลูกพืชในโรงเรือน ยังช่วยลดปัญหาเรื่องโรคและแมลงศัตรูพืชได้อย่างดีอีกด้วย อุณหภูมิโรงเรือนแบบปิด จะสูงกว่าข้างนอกประมาณ 1-2 องศา แต่ต่อมาประสบภัยธรรมชาติ ลมพายุพัดโรงเรือนเสียหาย ปัญหาเชื้อราบนดิน จึงได้นำข้อดีข้อเสียมาวิเคราะห์และตัดสินใจทดลองปลูกผักแบบยกโตะ แทนการปลูกในโรงเรือน ข้อดีคือดูแลรักษา ง่าย ไม่ต้องเตรียมแปลงสำหรับปลูกบนพื้นดิน ไม่ต้องก้มๆ เงยๆ พืชผักที่ปลูกเป็นผักสลัด ผักคะน้า ผักกาดขาว ขึ้นฉ่าย ขึ้นฉ่ายฝรั่ง ผักสลัด ปืทรูท ฯลฯ โดยจะมีผักจำหน่ายตลอดปีในราคา 50 – 100 บาท/กิโลกรัม ขึ้นกับชนิดสินค้าที่จำหน่าย ปัจจุบันทำมากขึ้น มีโอกาสทำได้ทั้งหมด เนื่องจากตลาดมีความต้องการสินค้ามากขึ้น

การเตรียมดิน

ดินปลูกพืชผัก ใช้ดินผสมกับแกลบ ปุ๋ยคอก กากมัน ในอัตราส่วน 1:1:1 รดน้ำด้วยน้ำหมักชีวภาพหมักเป็นระยะเวลา 1 เดือน จึงนำดินมาใช้สำหรับปลูกพืชผักแบบยกโตะ ทั้งนี้ การเตรียมดินปลูกนั้น จะเน้นใช้วัสดุคอกที่มีอยู่ในชุมชน อาทิ ปุ๋ยมูลกระบือ มูลสุกร แกลบ ใบไม้ เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต

ดินที่ใช้ปลูกผักแล้ว เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิต จะลอกหน้าดินออกความลึกประมาณ 2-3 เซนติเมตร แล้วเติมดินใหม่เข้าไป ทั้งนี้ ดินเก่าที่ลอกออกมา จะนำมาผ่านกระบวนการหมัก และรดน้ำด้วยน้ำหมักชีวภาพ แล้วจึงนำกลับไปใช้ใหม่อีกครั้ง

เมล็ดพันธุ์/ต้นพันธุ์

เมล็ดพันธุ์ผักส่วนใหญ่จะซื้อจากแหล่งผลิตที่เชื่อถือได้ ก่อนหน้านั้นได้ลองทดลองปลูกเมล็ดพันธุ์มาปลูกและได้มีการตรวจสอบคุณภาพ หากคุณภาพไม่ดีจะไม่สั่งซื้อซ้ำ สำหรับต้นพันธุ์ อาทิ มะนาว สามารถขยายพันธุ์เองได้

การปรับปรุงบำรุงดิน/ปุ๋ยชีวภาพ/น้ำหมักป้องกันกำจัดโรคและแมลง

สูตรจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง

- ไข่ไก่ 1 ฟอง
- น้ำปลา 1 ช้อนโต๊ะ
- ผงชูรส 1 ช้อนชา
- คนให้เข้ากัน
- ตักใส่ขวดน้ำ 1.5 ลิตร ปริมาณ 3 ช้อนโต๊ะ ใส่ น้ำ 1 ลิตรใส่ในขวดตั้งไว้
- ใส่หัวเชื้อจุลินทรีย์ 250 มิลลิลิตร จากนั้นเขย่าให้เข้ากัน
- นำไปวางในที่ที่มีแสงแดด เป็นระยะเวลาประมาณ 15 วัน
- การใช้ผสมจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง 250 มิลลิลิตร ต่อ น้ำ 20 ลิตร
- ผลที่ได้เห็นได้ชัด คือผักเจริญเติบโตรวดเร็ว กรอบ ทานอร่อย ข้อดีคือไปไม่ไหม้ ไม่เหมือนใช้ปุ๋ยเคมี
- ใช้ 3-5 วันครั้ง ใช้ได้จนกระทั่งเก็บเกี่ยว
- ผสมใส่ถังพักแล้วใช้สายยางฉีดพ่นทางใบ ส่วนใหญ่ฉีดพ่นตอนเย็น

การหมักปุ๋ย ใช้หญ้าในแปลงมากองรวมกัน ผสมกับแกลบ รำ และปุ๋ยคอก (ขี้วัว) หมักระยะเวลาประมาณ 2 เดือน กลับกอง 1 ครั้ง ขนาดกองกว้างประมาณ 2 เมตร ยาว 12 เมตร สูง 0.5 เมตร ปุ๋ยหมักที่ได้นำไปใช้ในการเตรียมดินก่อนปลูกพืชผัก

สูตรน้ำหมักจากปลา

- ปลานิลตากโซล จำนวน 10 กิโลกรัม
- กากน้ำตาล จำนวน 10 กิโลกรัม
- น้ำมะพร้าว แล้วแต่ที่มีอยู่ในช่วงทำน้ำหมัก
- พด.2 จำนวน 1 ซอง
- น้ำใช้สำหรับเติมให้ท่วมปลา
- ใช้เวลาหมัก 2 เดือน
- อัตราการใช้ 2 ช้อนโต๊ะต่อ น้ำ 20 ลิตร ปริมาณ 20 ลิตร/ไร่ สาดทั่วบริเวณและไถหมักไว้ 7 วัน และตีใหม่อีกครั้ง
- เน้นใช้ในนาข้าว ปริมาณ 100 ลิตร/ไร่ ในช่วงเตรียมดิน ก่อนตีเลน ตักกรดในนาข้าว

สูตรน้ำหมักจากหน่อกล้วย

- ใช้หน่อกล้วยเล็กที่มีใบธง จะมีฮอร์โมนสูง จำนวน 3 กิโลกรัม

- กากน้ำตาล จำนวน 1 กิโลกรัม
- น้ำ 3 ลิตร
- ใช้เวลาหมัก 15 วัน
- ใช้ในนาข้าว 200 ลิตรต่อไร่ /รดน้ำผัก เพื่อเร่งการเจริญเติบโตให้กับพืช
- ใช้ในพืชผัก อัตราการใช้ 2 ซ่อนโต๊ะ ต่อ น้ำ 20 ลิตร ใช้สายยางรดทางใบ

จุลินทรีย์จาวปลวก

- จาวปลวก 1 กิโลกรัม (ไปซุดจากจอมปลวก)
- ข้าวสุก 1 กิโลกรัม
- บดหรือขยำให้เข้ากัน หมักไว้ 7 วัน จนเชื้อเดินเห็นเส้นใยสีขาว
- ใส่ น้ำ 30 ลิตร เติมข้าวสุกเพิ่มไปอีก 5 กก. หมักไว้ประมาณ 1 เดือน สังเกตจะเห็นฝ้าขาวขึ้น แสดงว่าใช้ได้แล้ว
- อัตราการใช้ 10 ลิตร ต่อ น้ำ 200 ลิตร
- สูตรที่ได้มาจาก อ.กมล พรหมมาศ ใน youtube

น้ำหมักไล่แมลง

- น้ำ 2 ลิตร
- บอระเพ็ด 3 กิโลกรัม
- ลูกสะเดา 2 กิโลกรัม
- กากน้ำตาล 300 กรัม
- ผสมรวมกัน หมักเป็นระยะเวลา 15 วัน
- การใช้ผสมน้ำหมัก 600 มิลลิลิตร กับน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นป้องกันเพลี้ย/หนอน

การแปรรูป (กลางน้ำ)

1. มีโรงสีเล็กของชุมชน เนื่องจากสมัยก่อนคนในชุมชนต้องเอาข้าวที่ปลูกได้ไปสีที่อื่น ทำให้คนในชุมชนไม่สะดวก และมีเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนจึงของงบประมาณ SML ซึ่งได้จัดตั้งเป็นโรงสีชุมชน และให้บริการคนในชุมชน ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ข้าว กข.43 ข้าวหอมปทุม (พันธุ์ปทุมธานี 1) ข้าวหอมมะลิ (พันธุ์ขาวดอกมะลิ 105) ทุกวันนี้นำข้าวที่ปลูกไว้มาสีขาย พันธุ์ กข 43 สีขายเป็นข้าวขาว กิโลกรัมละ 40 บาท ข้าวหอมมะลิ-หอมปทุม ขายข้าวกล้อง กิโลกรัมละ 40-45 บาท ส่วนข้าวไรซ์เบอร์รี่ สีเป็นข้าวกล้องขายกิโลกรัมละ 60-65 บาท

2. นำผลผลิตจากฟาร์มมาแปรรูปเป็นอาหาร/ขนม พร้อมรับประทาน อาทิ เมี่ยงคำ/กล้วยเบรคแตก/กล้วยตาก/หมูห่อใบชะพลู/ขนมไทย ฯลฯ

การตลาด/การจัดจำหน่าย (ปลายน้ำ)

จำหน่ายสินค้าภายใต้แบรนด์ “อโรยฟาร์ม” เพื่อสร้างภาพจำให้กับผู้บริโภค ตอกย้ำความอร่อยและปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพของผู้บริโภค โดยมีช่องทางการจัดจำหน่าย ดังนี้

1. จำหน่ายเองหน้าฟาร์ม โดยมีผู้บริโภครายย่อยเข้ามาซื้อที่ฟาร์ม เก็บผลผลิตเอง จำหน่ายเอง
2. ตลาดชุมชน
3. ออกร้านงานอีเวนต์ต่างๆ / ห้างสรรพสินค้า
4. จำหน่ายออนไลน์ผ่านเฟซบุ๊ก @aroi farm
5. จำหน่ายผ่านเครือข่าย PGS ที่ตลาด โดยมีประธาน YSF รวบรวมผลผลิตไปจำหน่าย

การขยายผล

1. ขับเคลื่อนสู่ชุมชนท่องเที่ยววิถี/ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ร่วมกับหน่วยงานภาคี (พัฒนาชุมชน) เพื่อต่อยอดและสร้างการรับรู้ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น
2. การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ โดยใช้ผลผลิตจากชุมชน อาทิ กก เสื่อ
3. การทำปศุสัตว์เน้นบริโภคในครัวเรือน อาทิ ไก่ไข่ บ่อปลา

ปัญหาอุปสรรค

1. ปัญหาภัยแล้ง/ขาดแคลนแหล่งน้ำ โดยได้ประสานกับหน่วยงานภาคี เพื่อจัดหาแหล่งน้ำให้เพียงพอกับการทำการเกษตร อีกประการหนึ่งคือการนำเทคโนโลยี/นวัตกรรมเพื่อลดการใช้น้ำ แต่ยังคงประสิทธิภาพไว้ได้เข้ามามีบทบาทในการทำการเกษตรมากขึ้น
2. เงินทุน เกษตรกรรายย่อยมีเงินทุนไม่มาก แก้ปัญหาโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ทำแต่พอดี ไม่เกินตัว หรือกู้ยืมจากสถาบันการเงินด้านการเกษตร โดยต้องมีการวางแผนการทำธุรกิจที่ชัดเจน
3. ปัญหาโรคและแมลง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องลงพื้นที่ติดตามและให้ความรู้รวมถึงแนวทางการแก้ไขให้กับเกษตรกร

ผลลัพธ์ของการทำเกษตรปลอดภัย

1. สุขภาพดีขึ้น
2. มีความสุข/สุขภาพจิตดี สุขภาพตนเอง สุขภาพคนในครอบครัวและสุขภาพของผู้บริโภค
3. มีรายได้เพิ่มขึ้น/ต้นทุนการผลิตลดลง/ทำน้อยได้มาก
4. เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชนและผู้สนใจ สร้างเครือข่ายเกษตรปลอดภัย ขยายผลสู่ชุมชน
5. สิ่งแวดล้อมดีขึ้น
6. ผลผลิตมีคุณภาพ สร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภค

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. ความตั้งใจและมุ่งมั่นของเกษตรกร ที่ต้องการผลิตสินค้าที่ปลอดภัยต่อตนเองและผู้บริโภค มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนที่ต้องการหลุดจากการเป็นหนี้สินจากการทำการเกษตร นำไปสู่การปรับพฤติกรรมและรูปแบบของการผลิต
2. เกษตรกรมีแนวคิดสำคัญคือการยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
3. เกษตรกรคนที่ใฝ่รู้ มีความมุ่งมั่นต่อเป้าหมายในการทำการเกษตรของตนเอง จนสามารถยกระดับความสามารถทางการผลิตของตนเองได้ ด้วยการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ตลอดเวลา
4. มีความขยัน ประหยัด อดทน และกล้าเผชิญต่อปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น
5. แรงสนับสนุนจากการรวมกลุ่มและขยายแบบรวมกลุ่มกัน คือ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะในช่วงเริ่มต้นที่ยังขาดประสบการณ์ความรู้ทางการผลิตและขาดช่องทางตลาด เริ่มแรกจะมีการตั้งตัวแทนขายของกลุ่ม เพื่อทำหน้าที่ด้านการตลาดให้กลุ่ม ตัวแทนการตลาดของกลุ่มจะมีหน้าที่ติดต่อหาออเดอร์และตลาด สืบหาความต้องการของตลาดและสำรวจชนิดของผลผลิตที่เกษตรกรมีอยู่

หลักคิดของการทำงานของกลุ่มฯ

1. ทำสิ่งที่เกิดประโยชน์ เลี้ยงชีพได้
2. แบ่งปัน ส่งต่อสิ่งดีๆ ให้กับสังคม
3. ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้บริโภค